

XX-3252

Seat No. _____

M. A. (Part - I) Examination

April / May – 2003

History : Paper - VIII

(Economic History of Colonial India (1850-1947)

(Group - B)

Time : 3 Hours]

[Total Marks :

સૂચના : બધા પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.

૧ ૧૯મી સદીની મધ્યમાં ભારતીય અર્થવ્યવસ્થાનું સ્વરૂપ તપાસી, તેનાં મુખ્ય લક્ષણોની ચર્ચા કરો.

અથવા

૧ ખેતીના વાણિજ્યકરણ માટે જવાબદાર પરિબળો આલેખી તેની આર્થિક અસરોનું પૃથક્કરણ કરો.

૨ ભારતમાં સહકારી આંદોલનનો વિકાસ જણાવી તેની ત્રુટિઓ તપાસો.

અથવા

૨ ‘ખેડૂત વિદ્રોહો’ અને ‘ખેડૂત આંદોલનો’ વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરી ગાંધીયુગના ખેડૂત આંદોલનોનું મૂલ્યાંકન કરો.

૩ બ્રિટિશ શાસન દરમ્યાન ભારતમાં સુતરાઉ કાપડ ઉદ્યોગના વિકાસને નિરૂપો.

અથવા

૩ વેપારી અને પ્રયોજક વચ્ચેનો તફાવત સમજાવી જમશેદજી તાતાની પ્રવૃત્તિઓનું મૂલ્યાંકન કરો.

૪ ગાંધીયુગના આર્થિક વિચારોની સમીક્ષા કરો.

અથવા

૪ ગમે તે બે પર વિવેચનાત્મક નોંધ લખો :

(૧) ૧૯મી સદી દરમ્યાન ભારતીય હસ્ત ઉદ્યોગની પડતીનાં કારણો

(૨) રૈયતવારી પ્રથા

(૩) ૧૯મી સદીના ભારતના દુષ્કાળોનું સ્વરૂપ

(૪) કસ્તુરભાઈ લાલભાઈ.

ENGLISH VERSION

Instruction : All questions carry **equal** marks.

- 1** Examine the nature of Indian Economy in the mid-nineteenth century and discuss its main features.

OR

- 1** Narrate the forces responsible for the commercialization of agriculture and analyse its economic impact.
- 2** State the development of the co-operative movement in India and examine its drawbacks.

OR

- 2** Clarify the differences between the 'peasant uprisings' and the 'peasant movements' and evaluate the peasant movements during the Gandhian era.
- 3** State the development of the cotton textile industry in India during the British rule.

OR

- 3** Explain the differences between the merchant and the entrepreneur and evaluate the activities of *Jamshedji Tata*.
- 4** Review the economic ideas of Gandhiji.

OR

- 4** Write critical notes on any **two** :
- (1) Causes of the decline of the Indian handicraft industries during the 19th century
- (2) Ryotwari system
- (3) Nature of females of India in the 19th century.
- (4) *Kasturbhai Lalbai*.